

Staben

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN
STOCKHOLMS STAD

Handläggare: Gunilla Olofsson
Tfn: 08 - 508 25 605

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2006-08-10

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

DNR 106-0397/2006

Till
Socialtjänstnämnden

Remiss angående yttrande över departementspromemorierna "Barns rätt till information" och "Bevarande av dokumentation vid vissa placeringar av barn" samt skrivelse från Statens institutionsstyrelse (SiS) om "Vissa frågor rörande ungdomsvården inom SiS".

(3 bilagor)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden åberopar föreliggande tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat departementspromemorierna "Barns rätt till information" och "Bevarande av dokumentation vid vissa placeringar av barn" samt en skrivelse från Statens institutionsstyrelse (SiS) till socialdepartementet om "Vissa frågor rörande ungdomsvården inom SiS" (dnr: 325-2863/2006), till socialtjänstnämnden för yttrande senast 2006-08-31.

För att stärka barns rätt till information föreslås bl.a. att socialnämnden i ansökan om vård enligt LVU ska redovisa hur information har getts samt den unges inställning. I syfte att säkerställa en enskild persons möjligheter att få veta mer om sin bakgrund i samband med placeringar föreslås att enskilda verksamheter ska skicka in handlingar rörande den enskilde till ansvarig socialnämnd för arkivering och att undantag görs från gallringsregler. Statens institutionsstyrelse påtalar behov av ändring av gällande bestämmelser vid en tillfällig placering då en ungdom avvikit från en placering, möjlighet till inlåsning under nattvila av ungdom som dömts till LSU samt utökade möjligheter till provtagning för att säkerställa drogfrihet vid de särskilda ungdomshemmen. Socialtjänstförvaltningen har inget att erinra mot de föreslagna lagändringarna och anser inte heller att de föreslagna förändringarna borde leda till ökade kostnader för kommunernas socialtjänst.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat departementspromemorierna ”Barns rätt till information” och ”Bevarande av dokumentation vid vissa placeringar av barn” samt en skrivelse från statens institutionsstyrelse (SiS) om ”Vissa frågor rörande ungdomsvården inom SiS” (dnr: 325-2863/2006), till socialtjänstnämnden för yttrande senast 2006-08-31. Remissen har även skickats till stadsdelsnämnderna Maria – Gamla stan, Spånga – Tensta och Älvsjö samt till kommunstyrelsens handikappråd.

Sammanfattning av socialdepartementets promemorier och skrivelsen från SiS.

- *Barns rätt till information m.m. (S2006/5256/ST)*

I socialdepartementets promemoria lämnas förslag till lagändringar i syfte att stärka barns och ungas rätt till information och att komma till tals i ärenden och mål enligt lagen med särskilda bestämmelser för unga (LVU) och socialtjänstlagen (SoL). Lagstiftningen skulle med föreslagna ändringar bättre tillfredsställa intentionerna i konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen). Enligt nuvarande lagstiftning (SoL och LVU) finns det inte föreskrivet någon *rätt* för barn att erhålla upplysningar i sakfrågan som kan antas vara av betydelse.

Förslag: I promemorian föreslås att socialnämndens ansökan om vård enligt LVU, som lämnas in till länsrätten, ska innehålla uppgift om lämnande av information samt den unges inställning (1 och 4 §§ LVU). Vidare föreslås att det i SoL ska införas en bestämmelse som tillförsäkrar den unge rätt att erhålla relevant information så långt detta bestäms möjligt. Hänsyn ska tas till den unges vilja att få information, med beaktande av ålder och mognad (3 kap.5 § SoL). Socialdepartementet anser inte att det behövs någon ny bestämmelse i SoL om dokumentation av informationsgivning eller inhämtande av barnets inställning, utan menar att nuvarande bestämmelse kring utredningsförfarandet är tillräcklig (11 kap.1 § SoL).

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

- *Bevarande av dokumentation vid vissa placeringar av barn. (S2006/5257/ST)*

Promemorians förslag syftar till att bevara dokumentation för att säkerställa en enskild persons möjligheter att få veta mer om sin bakgrund i samband med olika placeringar. Vidare syftar förslagen till att förbättra förutsättningarna att utöva tillsyn i vissa verksamheter enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och att tillgodose behov och underlag för forskning. Enligt 12 kap. 1 § och 2 § SoL får handlingar inte gallras som kommit in eller har upprättats i samband med att ett barn har placerats i ett hem för vård eller boende, i ett familje-

hem eller i ett annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet. För enskild verksamhet inom socialtjänsten gäller dock att dokumentation ska bevaras så länge det kan antas ha betydelse för verksamheten (7 kap. 3 § SoL). Detta leder till att dokumentation i enskild verksamhet kan förstöras efter att behandlingen eller insatsen upphör, om inte den placerande kommunen har avtalat om att handlingarna ska överlämnas till uppdragsgivaren.

Förslag: I promemorian föreslås att det i 7 kap. 3 § SoL införs en bestämmelse om att handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett HVB-hem eller i bostad med särskild service ska bevaras genom att överlämnas till socialnämnden, även efter att dessa inte kan antas ha betydelse för åtgärder i verksamheten. Vidare föreslås att 12 kap. 2 § SoL ändras så att ovanstående handlingar undantas från gallring. I 23 a § LSS föreslås en bestämmelse om att upprättade eller inkomna handlingar i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i bostad med särskild service ska överlämnas till den eller de nämnder som avses i 22 § LSS, även efter det att dessa handlingar inte kan antas ha betydelse för åtgärder i verksamheten. Socialdepartementet bedömer det inte som lämpligt att införa liknande bestämmelser för bevarande av dokumentation i familjehem och andra enskilda hem, då den eventuella dokumentation som förs i dessa hem är begränsad. Dokumentationen vid de regelbundna uppföljningssamtal som socialnämndens tjänsteman ska ha med hemmen, ansvarar socialnämndens tjänsteman för.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

- *Vissa frågor rörande ungdomsvården inom SiS. (S2006/5143/ST)*

Statens institutionsstyrelse har i en skrivelse till socialdepartementet påtalat behov av ändrade bestämmelser för verksamheten. I skrivelsen föreslås förändrade bestämmelser för:

 1. Beslut om tillfällig placering på ett särskilt ungdomshem.
 2. Inlåsning under nattvila av ungdomar som dömts till slutna ungdomsvård enligt lagen om verkställighet av slutna ungdomsvård (LSU).
 3. Utökade möjligheter till provtagning på särskilda ungdomshem.

1. Beslut om tillfällig placering på ett särskilt ungdomshem:
Med hänvisning till barnkonventionen ska, enligt aktuella bestämmelser (sedan januari 2005) inom SiS, barn och unga i minsta möjliga utsträckning placeras i häktet eller i arresten för transport till och ifrån rättegång eller när de avvikit från en placering. Samtliga särskilda ungdomshem som har akutavdelningar ska vara beredda att ta emot ungdomar med behov av övernattnings och tillfällig placering om de har lämplig ledig plats. För att kunna göra en sådan tillfällig ”omplacering” till ”övernattningshemmet” krävs idag ett nytt beslut enligt 11 § LVU av ansvarig socialnämnd. Enligt SiS medför detta en onödig och ibland tidskrävande byråkratisk process.

Förslag: SiS menar att lagstiftningen bör tydliggöras så att myndigheten har möjlighet att besluta var den unge ska vistas under en kortare tid (11 och 12 §§ LVU samt 3 kap.14 § socialtjänstförordningen).

2. Inlåsnings under nattvila av ungdomar som dömts till slutna ungdomsvård:

Enligt aktuella bestämmelser har SiS inte rätt att i vissa fall låsa dörren om den dömda ungdomen för att förhindra att han eller hon avviker eller utsätter personal eller andra ungdomar som vistas på avdelningen för fara.

Förslag: För att öka säkerheten vid de särskilda ungdomshem som tar emot dömda ungdomar enligt LSU, föreslår SiS att möjligheter bör ges till inlåsnings i bostadsrummet. Inlåsnings ska inte ske slentrianmässigt utan efter prövning och beslutet ska dokumenteras för att sedan kunna följas upp och underlätta tillsynen av de särskilda ungdomshemmen. Hänsyn ska tas till säkerhetsbestämmelser vid eventuell brand. (13 § LSU)

3. Utökade möjligheter till provtagning:

De särskilda ungdomshemmen ges i aktuella bestämmelser rätt att uppmana placerade ungdomar att vid ankomsten till hemmen eller i samband med vistelse utanför hemmet lämna blod-, urin- eller utandningsprov för att kontrollera misstänkt drogpåverkan. Åtgärderna kan dock inte tillämpas rutinmässigt eller generellt, utan det måste i varje enskilt fall finnas en välgrundad misstanke.

Förslag: den 1 juli 2005 ändrades bestämmelserna i lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) så att klienten kan bli skyldig att lämna prov under vistelsen vid LVM-hemmet om det finns misstankar om att vederbörande är påverkad av i bestämmelsen uppräknade medel. SiS föreslår att liknande bestämmelser införs i LVU och LSU (17 a § LVU samt 18 a § LSU).

Förvaltningens synpunkter

Socialtjänstförvaltningen har tagit del av ovanstående förändringsförslag har inget att erinra mot de föreslagna lagändringarna och anser inte heller att de föreslagna förändringarna borde leda till ökade kostnader för kommunernas socialtjänst.

Förvaltningen vill framföra följande synpunkter:

- *Barns rätt till information m.m.(S2006/5256/ST)*
Socialtjänsten bifaller de föreslagna förändringarna och instämmer i de synpunkter som framförs i socialdepartementets promemoria. Det är av avgörande betydelse att i största möjliga utsträckning stärka barns medborgerliga rättigheter och att barnkonventionens intentioner kring barns rätt att få komma till tals och bli respekterad etcetera efterlevs i svensk rättstillämpning. Det är positivt att lagstiftaren tvingar socialnämnden att tydliggöra hur information har lämnats eller erbjudits att lämnas och varför så inte har skett. Förändringsförslaget skulle tydliggöra dilemmat kring barn under 15 års rättsliga ställning. Förändringsförslaget kommer inte att garantera att barn under 15 år får tillgång till erbjuden information, då det är beroende av vårdnadshavarnas inställning om barnet får ta del eller inte. Vårdnadshavare kommer fortfarande att, under en utredning enligt 11 kap.1 § SoL, kunna

förhindra att barn under 15 år får tala med socialtjänstens personal. I promemorian hänvisas till BBIC (barns behov i centrum), en kunskapsbaserad utredningsstruktur inom den social barn- och ungdomsvården. I stadens riktlinjer för handläggning och dokumentation i barn- och ungdomsärenden har BBIC:s grundtankar och avgörande principer integrerats. För närvarande pågår en undersökning om hur BBIC-modellen fullt ut kan genomföras inom stadens myndighetsutövande enheter inom socialtjänsten för barn och unga.

- *Bevarande av dokumentation vid vissa placeringar av barn. (S2006/5257/ST)*

Socialtjänstförvaltningen har inget att erinra mot föreslagna förändringar. Förvaltningen instämmer i de framförda synpunkterna i promemorian kring bakgrunden till förslagen och vill framhålla betydelsen av att säkerställa enskilda personers möjligheter att få veta mer om sin bakgrund. Föreslagen förändring ökar också möjligheten till uppföljning och tillsyn av verksamheterna.

- *Vissa frågor rörande ungdomsvården inom SiS. (S2006/5143/ST)*

Socialtjänstförvaltningen instämmer i Statens institutionsstyrelsens samtliga föreslagna förändringar. Sedan flera år tillbaka har socialtjänsten inom staden och SiS regelbundna samverkansmöten, där frågorna har tagit upp. Enligt förvaltningen är stadens socialtjänst positiv till att SiS särskilda ungdomshem har skapat möjligheter för att ta emot tillfälliga ”övernattningar” när den unge har avvikit och ska återföras till sin placering eller ska på en rättegång. Förslaget om att möjlighet ska finnas för inlåsning under nattvila av ungdomar dömda till LSU tycker förvaltningen är rimligt för att kunna garantera säkerheten vid institutionen, men vill betona vikten av skriftlig dokumentation och att en uppföljning sker av varje beslut. Då målgruppen är barn, bör en uppföljning ske ur ett etiskt perspektiv med avvägningar kring barnkonventionens intentioner m.m., utgående från SiS uppdrag och ansvar. Förvaltningen anser slutligen att det är skäligt att utökade möjligheter ges till provtagning vid misstankar om drogintag under hela vistelsen på det särskilda ungdomshemmet och bifaller förslaget om att samma bestämmelser ska införas inom SiS ungdomsvård som inom LVM-vården.
